

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondū 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortări nefrancoate nu se primează. — Manuscripte nu se retrămitū.

Nr. 252.

Mercuri, 13 (25) Noemvre.

1885.

Brașovū, 12 Noemvre 1885.

Nu era destulū, că fișpanii deveniră sub liberala“ ocărnuire unghurească, mai alesū în Transilvania, nisce adevărate pașale, — cari jōcă cu reprezentanțele și cu organele alese ale comitatelorū ca măța cu șōrecele — ei ministri-președinte s'a gânditū și s'a hotărītū sē le dea în viitorū și mai mare putere.

În mărirea sferei de putere a fișpanilorū eliminēză noua reformă a administrațiunei, ce vâștesce s'ō facă primulū ministru unghurescū cu ajutorulū mamelucilorū sēi din dietă. Fișpanilorū li se încredințēză prin nouele proiecte de lege nu numai controlulū administrațiunei municipale, ci controlulū întregi administrațiunii a statului. În viitorū fișpanulū sē aibă dreptulū de a dispune chiarū imediatū pe calea ordinațiunei în comitatū, sē pōtă destitui orice funcționari alesī, cari nu se supunū poruncilorū sale, înlocuindu-i cu alții până la proximele alegeri municipale.

Dēcă se va mări cerculū de putere alū fișpanilorū, tredue sē li se mărească și salariulū. Se cere în nouele proiecte prezentate dietei, ca contribuabilii sē plătescā 62,700 florini mai multū pe fiecare anū pentru salariile fișpanilorū, a cărorū numărū e ficsatū la 70. Dēr nu-i destulū nici cu atāta. — Fișpanii avēndū sē inspekteze, se controleze și se ordoneze atāta de multū, vorū avē lipsă de ajutorū, de aceea li se dau secretari, cari sē fiā sistemizați cu funcționari ai statului. Pentru acești secretari se recere o cheltēlă anuală de 16,400 fl. Ei sē fiā numiți mai alesū dintre concipiștii și adiuncții ministerului de interne. Așa dēr vorū fi trimiși dela statulū majorū ca sē servescā la trupă și pōte că vorū avē misiunea secretă se controleze zelulū fișpanilorū.

Fișpanulū va fi dēr în viitorū, după proiectulū d-lui Tisza unū vice-ministru, care sē aibă putere mare față cu subalternii sēi, dēr sē fiā cu totulū dependentū de ministru, ca funcționari alū statului ce este. Și pentru ca sē i se recunoscā pe deplinū calitatea sa de funcționari alū statului ministrulū cere sē i se acorde și dreptulū de pensiune.

Deocamdată d-lū Tisza nu se atinge de dreptulū comitatelorū de a-și alege funcționarii dēr ilū face ilusoriu prin aceea, că face din fișpanū unū micū dictatorū la ordinele escelenței sale marelui muftiu. Prin acēsta se face unū pasū mai departe spre centralizare în folosulū maghiarismului agresivū. Fișpanii vorū avē puterea, în sensulū proiectelorū d-lui Tisza, de a introduce de faptū sistemulū uumirei funcționariilorū administrativī.

În aceeași măsură s'a îngrijitū d-lū Tisza și de mărginirea libertății comunale estindēndū sfera de putere solgābirăescă.

Bine a dīsū, celū ce a dīsū, că d. Tisza este fōrte dibaciu în a exploată situațiunea momentană în favōrea politicei și în interesulū puterei sale. Prin prelungirea mandatului deputațilorū la cinci ani și prin reformele proiectate în administrațiune, la cari vomū reveni, după ce vomū cunōsce cuprinsulū proiectelorū de lege,

d-lū Tisza crede că va completa, opera consolidării“, începută cu reforma camerei magnațilorū.

Coperișulū va fi astfelū pōte în curēndū terminatū, dēr ce va fi de fundamentū?

La acēsta d. Tisza nu s'a gânditū, la așa ceva nu lū taiā capulū.

Rēsboiulū dintre Sērbī și Bulgari.

O telegramă, dată din Slivnița, ce amū primit'ō erī, ne-a comunicatū, că armata sērbescă se retrage spre granițe, în urma desastrelorū ce le a suferitū trei zile deardēndulū la Slivnița. Amū exprimatū însē de erī părerea, că Sērbii nu vorū fi dispuși a pune capētū rēsboiului înainte d'ași fi salvatū onōrea armelorū, care e fōrte compromisă. În părerea nōstră ne întăresce o altă telegramă ce amū primit'ō erī, dată din Belgradū, care ne comunică, că corpurile de armată sērbescī s'au unitū și că vorū începe unū atacū combinatū. Luptele ce se vorū da, vorū fi negreșitū și mai inverșunate după ce Bulgarii suntū entusiasmați de succesele neașteptate ce le-au avutū.

Etā telegramele din urmă:

Sofia, 21 Noemvre. Corpulū bulgarū alū căpitanului *Panitzu* a înșintatū chiar până la *Țaribrodū* și de aci înainte până la *granița sērbescă*, făcēndū, după cum se dīce, vr'ō miă de prisionieri. Armata sērbescă pare demoralizată, după cum spunū prisionierii. Prințulū *Alexandru* a plecatū în recunōscerī cu unū escadronū de cavaleriă.

Pivotū, 22 Noemvre. Generalulū *Lesjanin* telegrafiază, că Bulgarii, cari s'au luptatū în contra lui, s'au închisū în fortareța *Vidinului* și că terenulū dintre Belgradicū, Timocū, Lomū și Dunăre l'a curățitū de Bulgari.

Bucurescī, 22 Noemvre. Din *Vidinū* se anunță sosirea duorū corăbii torpilare bulgare.

Sofia, 22 Noemvre. Din momentū în momentū ambulantele și spitalele se adaogū și nenorociții rāniți Bulgari și Sērbī găsescū alinarea durerilorū și căutarea fără distincțiune. Printre rāniți suntū mulți Romāni, pentru că regimentele dela Dunăre au suferitū foculū celū mai viu în fața inamicului. În armata bulgară suntū peste 3000 Romāni și în cea Sērbă unū numărū indoitū.

Filipopolū, 22 Noemvre. Sub impresiunea eutusiasmului ce a cuprinsū populațiunea, mulțime de funcționari și dau demisiunea și alērgā la frontieră sub stēguri.

Ruscincū, 22 Noemvre. Asērā orașulū a fostū iluminatū în onōrea marei victorii dela Slivnița. Din Rusia au sositū mai mulți studenți voluntari bulgari căroro profesorii și mulțimea ce i-a petrecutū la portū le urară isbāndā. Mulți Ruși ar voi sē plece în Bulgaria, dēr suntū opriți. Māne se așteptā aici batalionulū de miliții rumehote dela Burgasū.

»Journal de St. Petersburg« scrie, că dēcă regele *Milanū* vrea cu orice prețū sē mērgā la *Sofia*, va plăti acestū succesū mai scumpū decum speră. Esposițiunea sērbescă a perdutū orice îndreptățire, deōrece prințulū *Alexandru* s'a hotărītū sē evacueze Rumelia ostică.

»Pol. Corr.« află din *Parisū*, că acolo se vorbește despre unū apropiatū armistițiu între Sērbī și Bulgari. Pōrta sē fi făcutū pași în acēstā privință pe lângā cabinele și pe lângā beligeranți. *Francia* încă dorește sē se încēpā o grabnică acțiune în acēstā direcțiune, deōrece există temerea, că Grecia ne mai putēndū aștepta, va intra în acțiune și atunci lucrurile se agravēzā. *Freycinet* își pune tōtā influința, ca sē impedece pe Grecia d'a face acēstū pasū.

»Vossische Zeitung« spune, că în Londra s'a ținutū o importantă conferință între *Salisbury*, *Hatzfeld*, *Waddington* și *Musurus*-pașa. *Salisbury* și *Waddington* accentuară necesitatea d'a se termina repede lupta dintre frați. A preponderatū părerea, ca cu acēsta sē fiā însărcinatā Turcia sub garanția puterilorū.

»N. W. Abdbl.« e informatū din Petersburg, că organulū militarū „Swet“ pretinde a fi aflatū din parte fōrte competentă, că Anglia a hotărītū, ca în casulū

unei intrări a trupelorū turcescī în Rumelia ostică sē dea flotei sale de rēsboiu ordinū d'a intra în Bosforū.

Sofia, 22 Noemvre. Lipsiți de provisiuni, amenințați de intemperie, pentru că zăpada a început a cădē în abundență, strămtorați în defileurile unorū râpe muntōse, negreșitū, că Sērbii nu vorū întârția a evacua cu desēvērșire teritoriulū bulgarū. Astfelū dēr consecințele bătăliei dela 19 potū fi mai mari decum se credea. Mare este veselia și entusiasmulū la Sofia, care până alaltăieri pārea cu totulū amenințată și care acum sērbătoresce marea victoriā și speranțele viitorē față cu ajutoarele ce au sositū și nu încetēzā a le sosi din Rumelia. Trupele cuprinse de entusiasmū stau gata sē reîncēpā lupta și întrebarea este: oprise-vorū ore trupele Principelui *Alexandru* în avansulū lorū la frontieră, sau folosindu-se de isbāndā vorū trece la rēndulū lorū frontiera? Și apoi nu se pōte scii unde pōte duce fērberea în regatū, pentru că rēsboiulū fiind purū și simplū dinasticū, populațiunea ar putē prea bine sē se rescōle cu Capitala Serbiei în frunte. Pentru astāși reflexiunile se oprescū aci cu ultima scire, cum că oștile bulgare dela Slivnița se pregătescū a porni în gōna inamicului.

Calafatū, 22 Noemvre. Cu tōte amenințările făcute, până în acēstū momentū nu s'a trasū nici unū focū asupra Vidinului, totuși populațiunea cuprinsă de grōzā fuge peste Dunăre.

Societatea austro-ungară de binefacere a subscrisū 1000 lei pentru rāniții sērbī. „Egyetértés“ a subscrisū pentru Sērbī 100 fl.

Douē ambulante ale reuniunei romāne »Crucea roșiā“ au plecatū din Bucurescī, una la Sofia și alta la Belgradū, pentru rāniți.

Guvernulū sērbescū și celū bulgārescū a cerutū dela guvernulū austro-ungarū ajutoare sanitare. În ministerulū de esterne din Viena s'au și ținutū convorbiri în acēstā privință. În sēptēmāna acēsta plēcā din Viena carē sanitare la Belgradū, respective la *Țaribrodū* pentru rāniți. Studenții ruși și cehi dela medicină, atātū dela universitatea din Praga cātū și dela cea din Viena, se ducū în sēptēmāna acēsta în Bulgaria, ca sē deē ajutorū rāniților.

În Hessa se facū meru colecte pentru rāniții bulgari. Tātālū prințului *Alexandru* i-a telegrafiatū, că în patria lui toți suntū însuflețiți pentru dēnsulū și contribuē bucurosū pentru armata bulgară. Fratele prințului *Alexandru* a telegrafiatū tatālui sēu, că au scāpatū amēndoi din luptele dela Slivnița nevătēmāși.

În Bulgaria se ținū în tōte orașele »Te Deum« pentru succesele armatei.

Inrolările de voluntari continuā în Bulgaria și neînterruptū plēcā trupe prōspete la graniță. Însuflețirea e mare.

Luptele dela Slivnița.

»Agentia Havas« aduce cu data 20 Noemvre n. următoarele amēnunte despre luptele dela Slivnița:

Bătălia de erī va avē, probabilū, pentru armata bulgară nisce urmări fōrte favorabile, prin aceea, că liberēzā cu totulū pe drēpta drumulū dela Nișū până la *Dragomanū*.

Acēstā victoriā a Bulgarilorū va avē de efectū sē facā grea, dacā nu și cu neputință, aprovizionarea armatei sērbescī prin drumulū dela Nișū. Celū puținū acēstā aprovizionare va trebui sē se facā fōrte încetū.

De altmintrelea, comunicațiunile armatei sērbescī vorū fi probabilū tăiate māne, dacā nu vorū fi chiar de ați. Căci mai multe bataliōne, sub comanda căpitanului *Panița*, unulū din principalii autorī ai mișcārei unioniste, au făcutū unū marșū fōrte îndrāsnețū străbātāndū muntele până la *Țaribrodū*. E cu putință ca acēstū faptū îndrāsnețū sē aducā evacuarea intrării *Dragomanului* de trupele sērbescī, care o ocupā și care s'ar vedē astfelū amenințate de a fi luate între douē focuri.

O altă consecință fōrte însemnată a zilei de erī va fi fostū de a scāpa Sofia, amenințată de o divisiune sērbescă prin drumulū dela *Bresnik* de unde ar fi fostū respinsă la 17 kilometre de Capitală. Ați Sērbii suntū ținuti la o mare prudentă. Ei nu potū sē se angajeze pe acēstū drumū, căci suntū amenințați de a fi prinși la extrema lorū stāngā de armata bulgară.

Se înțelege, că isbēnda cāștigatā de trupele princi-

patului au mărit într'un mod considerabil entuziasmul soldatului bulgar. E întreia victorie a armatei bulgare. Entuziasmul, atât la Sofia cât și în lagărul Slivniței, e foarte mare.

Azi prinzul a parcurs liniile, cari se întind pe o lungime de mai mult de 10 kilometre, oprindu-se adesea pentru a vorbi soldaților, cari îl salutau cu urări frenetice. Prințul a vorbit asemenea cu mulți ofițeri, pe cari i-a felicitat pentru chipul foarte îndemnativ cu care făcuseră să manevreze trupele lor.

Se va da sâmbă de greutățile comandei, dacă cineva se va gândi, că adeseori un batalion nu posedă decât 2 sau 3 ofițeri. Pe timpul luptei s'a întâmplat la un moment dat, că un batalion a fost comandat de un sergent. Ceea ce probază taria soldatului bulgar și că, aproape fără ofițeri și sub un foc terribil, el a manevrat erî într'o ordine perfectă. Se vedea batalioanele desfășurându-se în linii de trăgători ca la manevră.

Șua de azi a fost liniștită, sau pentru că Sârbii, după o bătălie așa de mare, au trebuit să reformeze trupele lor prăpădite de luptă și de greutățile de aprovizionare, sau că ei operază nisce mișcări de trupe însemnate pentru a avé toate forțele lor sub mână.

Azi dimineță, linia sârbescă părea, că avea estrema sa stângă spre Dragoman și Iarlovici, centrul la Gaber și estrema sa dreaptă în direcțiunea Bresnikului. Totuși această ordine a trebuit să fi schimbată în cursul zilei; căci cavaleria bulgară, sosită erî din Rumelia, sub comanda maiorului Corvinu, a constatat, că mai multe puncte din această linie nu erau ocupate de inamic.

Etă acum câteva amănunte în privința însemnatei zile de ieri: Regimentul prințului fu însărcinat să ia pozițiunile dela dreapta, cari după cum v'am spus, se compun dintr'unu șir de coline, din cari întreia a fost luată ziua trecută de Bulgari. Liniile de trăgători se așezau pe costele muntelui, lovind cu focurile lor povirnișurile opuse pe cari le ocupa inamicul, de jos până la vârf.

La atacul viguros al Bulgarilor, Sârbii bătură în retragere, unii urcându-se spre fârș, alții înconjurându muntele pela dreapta. Aceștia prinși într'o parte de un batalion bulgar, au suferit foarte mult. Alții în sfârșit, în mare număr, s'au îndreptat spre Dragoman, prin urmare, lăsându mulți dintr'ei lor, aproape două sute, pe teren.

Aci Bulgarii începură să facă prizonieri, alu căroru număr s'a ridicat la 400 la sfârșitul zilei. Dér în a același timp, Bulgarii avură o pierdere simțitoare, căci în acest punct comandantul regimentului, căpitanul Marinoff, adjutantul prințului, a căzut rănit de moarte.

Batalionul sârbu, care ocupa a 3-a înălțime resistă aproape o oră, după care elu băt în retragere, pentru a se opri pe un deal acoperit de stuliș, nu departe de Dragoman.

Pe timpul când regimentul Prințului înainta spre înălțimi, regimentul Vidinului, grămadit mai înteu la piciorul Slivniței, se împărți în tiratori în câmpie, îndreptându-se spre Vladimirovea și Balia (Solnice).

În acest moment canonada și focurile izbucniră, pe o lungime de 8 kilometre. Trei baterii de artilerie erau atunci în câmpie. Două dintre ele îndreptară focurile contra centrului armatei sârbesce. Cătu pentru a treia, ea merse pe la 3 ore se ia pozițiunea extrema dreaptă, de unde trase asupra inamicului, care bătea în retragere spre Dragoman. Un batalion de voluntari rămas pan'atunci în rezervă veni să o ajute.

Sârbii avé în centrul lor 4 baterii cari pricinuiră mult rău întării linii bulgare. La un moment dat Sârbii cari dispuneau la extrema lor dreaptă de 8 sau 10 mii omeni de trupe aduse de curându, căutară să p-trundă în valea Slivniței, pentru a înconjura pozițiunile bulgare. Dér bateriile bulgare, ajutate de 2 batalione, împiedecară această mișcare. Planul de bătaia fusese pregătit de prințul, ajutat de ténérul său stat major. Afacerea a fost condusă de căpitanul Panof.

În sfârșit, n'a lipsit decât ajutor pentru a face ca isbânda să fi deplină. Aceste ajutoare au sosit azi. Incurajate de isbânda de ieri, ele se arătară cu totă ostentela lor, foarte doritoare de a lua parte la luptă.

Răniții au fost trimiși la Sofia unde inițiativa privată a stabilit numeroase ambulante. Prizonierii sârbi pe cari i-au adus povestesc, că au suferit mult de frig și de fâme în munți. Mulți dintr'ensii n'au plapome. Armata e din potrivă bine echipată, afară de voluntarii cari se echipază ei însuși.

La Sofia, unde neliniștea era mare ieri în timpul bătăliei, se așteptă azi cu o deplină încredere rezultatul definitiv al războiului.

Războiul și atitudinea puterilor.

„Kölnische Zeitung“ e informat din Berlin, că cele trei puteri imperiale lucră în acord și garantează, deși nu absolut, susținerea păcii europene. O intervenire armată a Porții momentan e exclusă.

„National-Zeitung“ țice, că Austro-Ungaria și Rusia au calculat și cazul unui războiu serbo-bulgar; prin urmare relațiunile austro-ruse nu s'au turburat.

Gladstone laudă politica lui Salisbury și atitudinea Turciei, impută însă Serbiei, care a devenit independentă prin intervenirea puterilor, că poartă războiu cu Bulgarii.

Atât în Berlin cât și în Petersburg totă vina se aruncă asupra prințului Alexandru. „Journal de St. Petersburg“ nu găsește umilitor, că Bulgaria se asculte de puteri și se renunțe la planuri, ce nu le pte duce la capăt. Ori care ar fi succesul beligeranților, Tur-

cia și Rusia vor stăru să aducă lucrurile acolo, unde convine siguranței.

„Pol. Korr.“ comunică din Petersburg, că izbucnirea războiului se încarcă în spinarea diplomației engleze, care a trăgănit rezolvarea cestiunii rumeliote. Anglia continuă cu politica ei egoistică, de ură și de răzbunare în contra Rusiei; ea a provocat lovitură de stat în Filipopol și caută să profite din ea. Cabinetul rus ține la tratatul din Berlin și are motivele sale; Rusia va lucra de acord cu celelalte două imperii chiar și atunci când Turcia, influențată de Anglia, n'ar lua măsuri să se apere interesele sale.

În Berlin se asigură, că mersul conferinței va arăta, că Serbia va trebui să renunțe la câștiguri teritoriale. Se țice, că puterile vor provoca pe Serbia să se întorecă la status quo ante și să aștepte întocmirile lor finale.

Freycinet a primit în audiența privată pe președintele consiliului municipal din Atena, Philemon, care a apelat la tradiționala bunăvoință a Franciei pentru Grecia. Freycinet a răspuns, că în această privință nu pte intra în amănunte.

Porța și-a retras nota de protestare adresată Serbiei pentru încălcarea teritoriului turcesc, deoarece Garšanin a declarat, că drepturile de supremația a Sultanului se vor respecta. Porța s'a mulțămit cu acesta, dér a recomandat Serbiei moderațiune. Nota prin care Anglia răspunde Serbiei își exprimă în mod aspru părerea de rău, că prin procederea Serbiei s'a turburat pacea.

În Gacina s'a ținut o conferință ministerială sub președința Tarului, la care a luat parte și generalul Ignatieff, chemat anume, fostul reprezentant rus în Rumelia ostică, Sorokin, a raportat despre situațiunea din Rumelia.

„N. W. Tgbitt“ află din Berlin, că Germania nu voesce nici o schimbare teritorială în peninsula balcanică. Scirea din isvoru englez, că printr'o inoieă serbo-turcescă s'ar fi asigurat Serbiei o spărire de teritoriu, este numai o pipăire a pulsului diplomatic. Dacă Serbia nu se va opri de sine, e posibil, că marele puteri se vorce pe regele Milanu să arate, că respectă tratatul din Berlin, evacuând Bulgaria și așteptându hotăriri finale ale cabinetelor. E afară de ori ce întrebare, că prințul Alexandru își păstrează tronul.

„Kölnische Zeitung“ e informat oficial din Berlin, că succese de războiu decizătoare ale Serbiei ar aduce pe puteri în aceea situațiune față cu Serbia, ca și față cu Bulgaria. Voindu Serbia să și păstreze teritoriile cucerite, ar călca tratatul din Berlin și puterile ar provoca-o, ca și pe Bulgaria, să restabilească starea de mai nainte.

„Temps“ anunță, că înțelegerea puterilor dela nordu asupra cestiunii orientale e deplină, afară de cestiunea, dacă prințul Alexandru are să rămână principe alu Bulgariei. Unirea Rumeliei ostice cu Bulgaria și o despăgubire a Serbiei s'au acceptat.

„Pol. Corr.“ e informat din Londra, că intrarea Serbilor în Bulgaria a produs acolo mare neplăcere și că oficiul de externe e hotărit să combată orice propunere, care ar ținti la separarea Bulgariei de Rumelia ostică. Ținta politicii engleze nu este atăta susținerea prințului Alexandru pe tronul său, cât sprijinirea autonomiei bulgare. Sultanul ar face bine să consimță la unire, avându a primi tribut din partea principatului unit.

Secretarul misiunii ruse din Cettinje a dus prințului Muntenegrului depeși dela ambasada rusă din Viena.

În Berlin se observă cu mare îngrijire încordarea latentă, dér, care crește mereu între Anglia și Rusia.

E bătoru la ochi, că „Nordd. Allg. Zeitung“ e singura foie, care înregistrează șgomotul despre o intervențiune paralelă a Austro-Ungariei și Rusiei.

Tote foile engleze se bucură de succesele Bulgarilor și accentuează, că prin acesta s'a îmbunătățit situațiunea în peninsula balcanică. „Standard“ doresce ca puterile imperiale să aducă imediatu la cale unu armistițiu.

Cum se poartă guvernul român față cu criza orientală?

Cestiunea acesta a atins'o d. M. Cogălniceanu în discursul său ținut în întrunirea partidei liberale opoziționale de Joia trecută. D. Cogălniceanu țice între altele:

„Domnilor! Dincolo de Dunăre o națiune amică a făcut uniunea sa, uniunea Bulgariei și a Rumeliei. Români trebuie să salute cei dinteu această mișcare patriotică, trebuie să o salute cu simpatie, pentru că ei au dat esemplul Bulgarilor. Aceasta nu ne împedecă d'a spune, că Bulgarii s'au cam grăbit; ei n'au ținut destul contu

de dificultățile ce avé să le întâmpine din afară. Măni au pregătitu timp de treizeci de ani uniunea și nu trebuie să uităm că avém pentru noi mai multe puteri și în fruntea lor pe împăratul Napoleon III.

„În ziua în care au izbucnit evenimentele din Bulgaria ministrii afacerilor străine ai tuturor puterilor s'au pus în mișcare; toate parlamentele au cerut unu după altul explicațiuni dela guvernele lor; vedându pe regele Sârbiei și pe regele Greciei reîntorcându-se grabă în capitalele lor și convocându camerele. Nu vor să vorbesc de marele căpitan alu Bulgariei, prințul Alesandru, care și espune viața pe câmpul de bătălie ca cel din urmă soldat și îndreptă elu însuși tuner în contra celor ce au năvălit peste țera sa. (Aplause) Și noi, totu timpul acesta, rămănem indiferenți! Nu venim în fruntea noastră pe d. Ioan Brătianu, care șgură pentru noi totu, cugetă, lucră și prevede? De s'ar nelinișt națiunea? D. Ioan Brătianu n'a vrut să știe de camere și, ținându-le închise, pare a le țice: „N'am necesitate de voi...“ Dér nu-i destul decât. D. Ministru de externe are migrenă și nu e din casă. D-lu I. Brătianu dă ordinu ministrilor să mână acreditați la Berlin și la Viena să rămână acolo. Ca președinte alu consiliului elu înlocuesce pe totu și elu locu de a consulta pulsul națiunii, de a cerceta, ce sunt prevederile, care este opiniunea ei, elu merge în străinătate și bate la toate ușile uitându numai unu porța parlamentului român. S'a întors cum s'a dus lingușorii și curțisanii săi țicu cu toate astea, că ar angiațu toate; pte că sciți ceva despre succesele sale eu vă mărturisesc, că nu știu nimic.

„Domnilor, în poveștile noastre populare se găsește o expresiune: „n'aude, n'a vede, n'a greul pământului“: acesta este primul nostru ministru în persoană (Aplause și ilaritate.) Elu nu vede nimic afară de ceea ce este primul ministru, elu n'aude nimic afară de osanalele colectivităților și e greu ca pământul, când se cere să se cugete la pericolele ce amenință țera.”

După acesta d. Cogălniceanu vorbindu de convențiunea dela 1877, țice, că acesta s'a încheiat atunci cu Rusia, fără ca ceilalți ministri (afară de d. Brătianu) să fi știut de ea și numai cu aprobațiunea postumă a parlamentului și întrebă: cine ne garantează, că azi nu s'a scris o altă convențiune se u că nu e în punctul de a fi scrisă? Apoi continuă:

„De când au isbitu evenimentele dincolo de Dunăre, am vădu pe primul nostru ministru alergându în străinătate. De patru ani încôce densusu nu face alta decât a alerga dela un cabinetu la altu, aci la Berlin, aci la Viena, aci D-șeu știe unde. Nu există ministru, nici în Europa, nici în Asia, nici în Africa care călătorește așa de multu ca elu. Sciți câtu de multu îi place să și vedă numele între numele omienilor mari; sciți, că lingușorii săi ilu punu alături cu Bismarck, cu Cavour; asemenea ilu vedem la toate ocașiunile căutându să intre în societatea marelor ilustrațiuni ale Europei. Avém însă dreptul d'a întreba, că ore acesta o face în interesul națiunii.

După mine micel națiuni ar trebui să imiteze pe femeile oneste, care nu vor să facă ca să se vorbească de ele. Interesele micelor națiuni nu iertă ca să se amestece în conflictele marilor puteri. Datoria și interesul României este d'a nu deveni satelitulu nici unei puteri străine.

De când s'a prezentat cestiunea uniunii celor două Bulgarii, d. Brătianu n'a făcut decât o săritură până la Berlin și la Viena. (Ilaritate.) S'a întors după aceea în țera. V'a spus ceva d-vostre? — Mie, nu mi-a spus nimic.”

SCRILE DILEI.

Unu înfiorătoru visu au avut „luminații“ dela „Ellenzék“ într'una din nopțile trecute. Au visat, că li se raporta din Năsăud, eumcă funcționarii din România cară bani în Ardélu inebunindu poporul cu idea dacoromânismului, că aștu poporul la ură contra Maghiarilor, că impartu pe față cărți, proclamațiuni și chiar tablouri revoluționare, fără nici o tēmă. În frigurile spaimii, „luminații“ ai totu așa de luminatei foii și-au tipăritu visul negru pe albu. Amintesc apoi „Ellenzék“ și de casul cu tabloulu „Mureșianu“, despre care vorbește corespondența din Lugoș, ce am publicat'o în numărul trecut. — Sermanul Cainu, care și știe sufletul încărcat cu păcate, vedea numai năluc.

—0—

Ministrul Trefort a mai „pripocit“ cu 100 fl. pe preotul gr. or Dionisiu Remai jun din Orăștia.

—0—

„Kronstädter Zeitung“ află din isvoru sigur, că direcțiunea telegrafică din Timișora a dat o circulară sub Nr. 4156 din 18 Octomvre n. c., cătră toate stațiunile acelei direcțiuni făcându-le atente la „mărețulu“ scopu alu reuniunii ardeleno de „cultură“, pe românește de maghiarizare, și apelă cu căldurose vorbe la puna

funcționarilor să contribuie pentru „nobila” cauză. — Cultură, măreț, nobil, patriotism sunt vorbe batjocurate de șoviniști.

—0—

Guvernul unguresc a respins cu hotărâre planul d'a se înființa unu oficiu sanitaru imperialu comunu pentru Austro-Ungaria, după cum se proiectase de cercurile medicale ale Vienei.

—0—

Construirea căii ferate Murăș-Ludoș-Bistrița s'a concesi firmei franceze Caill și Comp. pentru suma de 1.500.000 fl. In doi ani calea, care va avea 93 kilometri in lungime, va fi gata.

—0—

„Narodni Listy” agitază in contra opului ce va apare in curând „Austro-Ungaria in cuvinte și icone”. Fôia Cehioru tineri e de părere, că in poporul cehu nu se va imprăștia nicidecum această lucrare germană-maghiară. Din multe părți s'au trimis prospectele înderēt firmei „Hôlder”, cu observarea, că Cehii nu permitu s'li se scrie istoria de consiliarul Curții, Arnet, care e dușmanu hotărîtu al națiunei cehe.

—0—

Sentința tribunalului din Bistrița, prin care ucigașii Teodoru Moldovanu și Simeonu Haja sunt condamnați la môrte, s'a aprobatu și de tablă și de curia.

—0—

„Wiener Allgemeine Zeitung” primesce următorea telegramă din Bucuresci cu data de 18 Noemvre: „Guvernul român adresează o Notă către marile puteri, prin care elu spune, că se vede silitu de situațiune a ocupa Șumla, Varna, și Silistra, până ce marile puteri voru lua o rezoluțiune in privința conflictului serbo-bulgaru.” „Națiunea” intrébă: „Ar putea se ne dea foile oficiose vr'o lămurire in această privință? Tăcerea lor, de siguru, nu s'ar putea considera decât ca o afirmare.”

—0—

Citim în ziarele gălățene de Duminecă, că Sămbătă cu vaporul „Lloyd” au plecatu pentru Cipru 30 de familii israelite venite din interiorul Moldovei.

—0—

Citim în „Dunărea” din Brăila: „In portul nostru se observă de câtva timpu o mișcare estraordinară. De multu, spunu cei cari cunosc fasele prin cari a trecut portul Brăila, nu s'a vădutu o mișcare comercială așa de mare. Multime de vapore incarcă. Comercianții mari și mici, ca și sutele de lucrători, cari până mai zilele trecute stăteu cu mâinile încrucișate, desfășură o mare activitate.”

PROGRAMUL „KULTUREGYLET-”ULUI.

După ce s'a făcutu mare sforă in țera cu reuniunea ardelenă poreclită de „cultură”, pe românesc de maghiarizare, trebuia negreșitu să iasă la ivelă „lumiții” din fruntea reuniunii și cu proiectul programului ei. Acestu proiectu, care se va discuta într'o ședință a direcțiunei la 12 Decemvre și care e tămăiatu ca „escelentu” de foile unguresci, are in resumatu următorul cuprinsu:

„In activitatea reuniunii ochiulu trebuie fixatu mai întâiu asupra instituțiunilor „culturală”, deocele crearea și conducerea aces ora corăspund mijlocelor sale și fiindcă maghiarismulu se sprijinesce chiar și economic, dacă se prevede cu instituțiuni ce elu nu le-ar putea crea din cauza sărăciei sale. Dacă se ridică acolo unde cere trebuința, școle și biserici maghiare, se mântuesce poporul de nevoia, d'a primi biserici, școle și popi românesci. Cu privire la sprijinirea bisericilor, trebuie să se considere ca principiu de căpeteniă, că reuniunea afară de condițiunea, că sprijinulu său are să se întrebuinteze numai pentru îngrijirea sufletului și instrucțiunea in limba maghiară, nu pretinde nici unu amestec in bisericile și școlele subvenționate de ea. Totdeuna ea va ține sēmă de aceea, ca să ceră părerea respectivei autorități bisericesci, ca cea mai competentă și mai bine informată in această privință. Chiar și premiarea (onorarea) învățatorilor in școle, in care limba de instrucțiune nu este cea maghiară, să se vire in cerculu activității, și anume să se dea onorarie astorfelul de învățator, cari obțin deosebite rezultate in instruirea limbii maghiare. In privința școlilor, activitatea reuniunii să se îndrepte mai întâiu asupra celor confesionale și numai mai târziu să se înființeze institute de învățamentu proprie in astfel de ținuturi, unde nu pôte face această nici confesiunea nici statulu și unde Ungurii locuesc imprăștiați in comune singuratiche.

„In lunile de vără să se îngrijescă de asiluri. Inființarea de bibliotecă populare și cabinete de lectură este in prima liniă o cesiune financiară și in a doua liniă atērnă de imprejurarea d'a afla unu individ apu pentru conducere. In scrierile „patriotică” ce le va publica reuniunea in limba germană și română, se va evita tendențiositatea și tonul polemicu. Va trebui să predomine in ele spiritulu „patrioticu” ce stă mai

presusu de orice certe naționale și care nu vrea să scie de contraste. Astfelu de scrieri, pornind din conceptulu istoricu maghiaru, aru fi foarte potrivite, cu totă deosebirea de limbă, d'a deștepta simțiminte „patriotice”. comune și d'a pregăti acelu viitoru mai bunu, in care Sasi și Românii voru lucra in unire cu Maghiarii. *Vedă bine, că multu nu se pôte întrebuinta pentru cultură streine, totuși e nendiosu, că numai așa li se voru crea raporturi mai bune, decât Românii se voru ridica din „necioplirea” loru de ață pe unu nivelu de cultură mai înaltă și decât Sasi își voru schimba cultura loru streină și artificială cu o cultură „patriotică.”*

„In programulu reuniunii să se admită și organizarea și sprijinirea unei filiale a reuniunii Carpaților din țerile unguresci, mai departe abaterea emigrării Săcuiloru in direcțiune vestică, compunerea unei monografii despre organizarea filialeloru și legătureri loru cu centrulu, și arată apoi, că activitatea reuniunii se va estinde anume asupra regiunii Mureșului, comitatelor Tērnavi mari și mici, asupra regiunii Arieșului, Cămpiei, in direcțiune dela Solnoc-Dobeca către Baia mare, asupra regiunii Someșului și asupra liniei dela comitatulu Cojocnei (Clușului) la Silvania, asupra părților românisate dela Brașov, Sibiu, Sighișora, Orăștia, Deva și comitatului Hunedóra. Pentru esecutarea tuturor lucrări aru fi să se constituescă patru comisii și anume: culturală, economică, literară și de colecțiuni.”

Tradusu pe românesc acestu program ar suna astfel: Se voru înființa pretutindenea institute de maghiarizare; prafu și cenuse să s'alēgă de școlele, bisericile, dascălii și popii românesci; numai scrieri de cuprinsu maghiaru să se cetescă, fiindu că „numai” Maghiarii au sāngerat pentru țera asta, pentru că numai ei sunt „patrioți”. Românii sunt neciopliti și proști, Sasi numai in aparență culti; cultura maghiară e ce e in lumea asta, tôte celelalte culturi sunt flēcuri. Trebuie decă desromânisatu Ardelulu, in care numai Maghiarul are locu. In moldă cu Românulu și cu Sasulu, și frământându-se in brutăria „Kulturegylet-”ului cu alatu patrioticu, să iasă din cuptoru Maghiari noii de noiți.

Biata vulpe încă ar fi vrutu să mănānce struguri, dēr afurisita de „acrelă” i-a tăiatu pofta.

Din comitatulu Albei-inferiore, 21 Noemvre 1885.

Afacerile publice in acestu comitatu de unu timpu încoce așa se descriu in foile maghiare, și acum aici amu sta toți pe unu vulcanu. Să ceru cătane, se aducă cătane, și după acesta se mai cere de nou acum pentru opidulu (orașelulu) Abrudu chiar unu batalionu.

Noi, cari trăim in mijloculu poporului cunoscându tôte nuițele și dorințele precum și necazurile, stăm uimiți la aceste mișcări militare ce se facu pentru nimica. Nu ne putem esplica nici frica conlocuitorilor maghiari, căci ei au in mâna loru întreaga administrațiã politică și justițiară și după cercetări scrupuloase de douē luni și jumătate încă nu s'a prinsu nici unu „irredentist” pe teritorulu acestui comitatu. Cei trei, cari sunt încă și ață deținuți la Tergulu-Mureșului: Silv. Mureșanu, Bena și Pataki nu potu fi considerați de irredentiști pentru că au cetitu între ei acea proclamațiune străină de ei.

Omenii își esplică acesta trimitere de milițiã pe teritoriulu acestui comitatu așa, că Maghiarii își temu domina ce-o esercită exclusiv o minoritate nefinsemată a întregei poporațiuni cu jicnirea intereselor vitale ale poporațiunei române de 150.000 de suflete, care prin meștesugiri anticonstituționale nu are nici unu funcționarulu la centrulu comitatului, dēr nici măcaru unu solgăbiru. Tôte posturile le ocupă numai Unguri atatu la administrațiã cătu și la justițiã, er decă a fostu și câte unu român justițiã, apoi acela seu se ține decă de ani intr'unu postu inferioru, seu se transferază la Dobritinu seu alt-unde precum o păți v.-procurorulu Dr. Manu, care nu avu norocire de a avansă din ziua denumirei lui de v.-procuroru, cu tôte că alții din neamulu unguresc abia terminază scolile și sunt deja juđi și subjuđi, se te mai miri apoi, că facu lucruri pocite și dau privilegiu la apelațiuni necurmate?

Amu ajunsu, că nu ne mai putem mănca pânea de tôte zilele in tignă. Terorismulu este la culme, așa încātu in congregațiunea comitatensă ținută in tōmna această reprezentanții romani — afară de unulu — nici că s'au mai prezentatu, pôte convingi fiind cumcă tōtă lupta este nepracticabilă din cauza șovinismului, ce domnesce ață in tōtă puterea.

Nu se mai ascultă nici Maghiarii, dacă provocă la moderațiune. Așa o păți avocatulu P. Vaina Elek in aceea congregațiune când își rădică vocea contra inmulțirii unor lefi prin aruncu asupra populațiunei rurale, arătându, cumcă poporul este peste măsură ingreuiatu. Pentru acesta a trebuitu să suferē unele afronturi din partea v.-comitelui comitatensu.

Afacerile comunale încă sunt date in cele mai multe locuri pe mâni neconșiențioase, cari sub scutul solgăbirilor potu comite orice abusu. Ca să se repareze

rēulu nimeni n'are grijă, căci ce otăreesce solgăbirul nu se mai schimbă la comitatu. Pedepsele cele mai aspre și mai alesu in bani, se decretază pentru orice greșelă. Domni pământesci își facu venituru din prevaricațiuni inchipuite, și le validetază foarte ușoru, căci își alegu vr'o doi omeni stricați de păzitori, și apoi aceștia ca jurati fasonându chiaru strimbă motivează o sentință daunătoare și nedreptă.

Ca de exemplu voiți aminti unu casu din Lopadea românescă, unu satu aproape de Aiudu, întemplat in acestu anu. Posesorulu din Aiudu Bedu Károly are pe otarul numitei comune câteva posesiuni, după care i s'a comasatu și din pădurea comună o părticică, dēr in locu de pădure elu a căpētatu niște colțuri și o ripă fără pădure, din care cauză s'a plānsu la tôte forurile inșe fără de nici unu rezultat. Ca elu să nu rămānă de pagubă a aflatu cu cale a face arătari de prevaricațiune, că vitele omenilor i-au stricatu pădurea, și ce se întemplă? Omenii sunt judecați a plăti până la 80 fl. când in adeveru pădurea nici nu a fostu, nici este, dēr nici că au păcutu vitele omenilor pe acolo.

Acēsta este dreptatea croită Românului; decă ca să se pōtă face și mai incolo totu astfelu de dreptate apoi trebuie cătane!

Poporul să nu cuteze a se plānge asupra asupriilor, nici când își vede preoți și inteligița din sinulu seu cu nedreptu urmărită și dusă in temnița cum se ducū nisce făcētori de rele. Acēsta e buba sbierăturilor după ajutoru militar, dēră nu purtarea poporului și a inteliginței române, care, din urmă, dēu ar pute mai multu face spre a aduce la resonu pe asupritori. Nu este cu cale ca omulu să se părăsescă pe sine, nici consultu nu este a continua cu personalitățile și cu urele scārbōse, cari sunt semnele sclăviei. Josu dēr cu indiferentismulu.

Maghiarii, ca esclusivi domni in comitatu, ar trebui să se pōrte mai cu precauțiune, căci mergendu pe calea apucată să fie siguri, că chiar loru își strică și nu s'rū mai afla la nimeni încredere, după ce se va vedē că ei abusează chiaru și de cererile după ajutoru militar față cu o populațiune pacinică, dēr rēu administrată, sērăcită și apoi și calumniată. Povestea păstorulu cu lupulu se potrivesc spre a ne esplica de ce Ungurii ceru ajutoru militar in potriua Moșilor.

Hanibalü.

SCRİ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.”)

SOFIA, 24 Noemvre. — Sciri private so-site aici spunu că Vidinulu ar stă in flacări.

SOFIA, 24 Noemvre. — De pe câmpulu de rēsboiu a sositu o depeșă in 22 Noemvre nôptea anunțându, că înălțimile dela Dragomanu erau ocupate încă de corpurile sērbesci, când deodată acestea fură atacate dimineța de-o colōnă tare de recunoscere din armata bulgară. Se deschise imediatu unu viu focu de puscă. Sērbii întăriseră mai multe puncte și le provēduseră cu artileriã. Prințulu Bulgariei se afla la locul de luptă și dete ordinu să vină întăriri de trupe din Slivnița. In amurgulu seri, Bulgarii făcură unu atacu cu baioneta asupra Sērbilor; aceștia fură alungați din pozițiunile lor, unde Bulgarii rēmaseră peste nôpțe. Pasulu Dragomanu este cu totul degateat. Nu e probabilu, că inimicul va încerca încă odată ofensiva.

SOFIA, 24 Noemvre. — Prințulu Bulgariei a telegrafiatu aseră următorele: „După ce trupele bulgare au petrecutu nôptea in pozițiunile luate dela Sērbii, ață dimineța au începutu din nou lupta. Inimicul a fostu isgonitu și pela 4 ore Bulgarii au ocupatu Țaribrodulu, unde acum mă află și eu.”

DIVERSE.

Prinderea banditului Dragoșu. — „Vocea Covurluiului” din Galați ne aduce următorele amēnunte: Banditul Dragoșu împreună cu unulu din complici sēi au muritu in urma loviturilor ce au primitu. Iată detaliile ce avem asupra prinderii lui: Banditul cu doi din tovaroșii sēi au fostu descoperiti de poteră, condusă de d. Hasnașu, sub-prefectulu plășii Bărlad, și de D. locot. Copețchi, la aria de pe dealulu comunei Matea, proprietatea lui Ioanü Ilie. Pe când sub-prefectulu și locotentulu somau pe banditi a se preda, Dragoșu s'a apropiat pe ușa poeții unde se afla și trase unu focu asupra sub-prefectului fără a lū lovi. Sub-prefectulu trase atunci și el, și glonțulu lovi pe Dragoșu prin falcă, care in urmă a încetat din viētă. Unulu din tovaroșii lui Dragoșu, cătându se fugă spre rāpa de sub dealu, a fostu impuscatu de d. locot. Copețchi, er alu doilea totu in fugă a fostu rănit de poteră la ureche, prinsu și dusu la primăria din Matea. Elu a declarat, că banuții au fostu introduși la d. Sechiari la moșia Măcișeni, unde au comis furtulu ce amu relatatu, de unu vātafu alu d-lui Sechiari, anume Stanu. S'a telegrafiatu despre această prefecturei și parchetulu de Covurluiu spre a face cercetare și a trimite pe numitul Stanu la Tecuciu. Aflāmü, că Dragoșu a fostu descoperitu autorității de doi din complici sēi ce fuseră prinși cu câte-va zile mai înainte.

Editorü: Iacobü Mureșianu.

Redactorü responsabilü: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursuri la bursa de Viena

din 23 Noembrie st. n. 1885

Table of exchange rates for various currencies and goods, including gold, silver, and agricultural products.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 11 Noembrie st. v. 1885.

Table of stock market prices for various securities, including government bonds and bank shares.

Anunțiu.

Unu tēneru neinsuratū, care a absolvatū agronomia în institutulū de agronomia r. ung. din Clușiu-Manașturū în anulū 1876, și de atunci practizandū ca conducetōrū de economiā 9 ani, sē recomandā ca conducetōrū de economiā în ōre-care dominiu.

A sē adresa la Administrația acestui țiarū.

Numere singuraticē à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potū cumpēra în tutungeria lui I. GROSS.

BOLNA VII

3--20

de plumāni, peptū, gātū (ofticoși) și cei ce suferū de Asthma

se facū atenți asupra efectului tamāditorū alū plantei medicinale, ce am descoperitō în interiorulū Rusiei și care după numele meu s'a numitū „Homeriana“. De medicī aprobatā și prin mii de atestate adeveritā. Broșura singurā cu descrierea efectului tamāditorū și a întrebunțării plantei Homeriana se trimite franco. Unū pachetū Homeriana 60 gram., suficientū pentru 2 țile costā 70 cr., și dreptū probā pentru veritabilitate este fiecare pachetū provēdūtū cu facsimile alū subscrisei mele. Admoniezū de-a nu cumpēra „Homeriana“ imitatā ce o oferū alte firme. Cea veritabilā se pōte procura numai directū prin mine

PAUL HOMERO in Triest (Austria).

Inventatorū și preparatorū alū singurū veritabilei plante „Homeriana“.

Tarifa anunțurilor și inserțiunilor.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6. Pentru inserțiuni și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acōrdā următōrele rabate:

Table showing discounts for repeated advertisements based on the number of repetitions.

Pentru anunțuri ce se publicā pe mai multe luni se facū în-voiri și reduceri și peste cele însemnate mai susū.

Anunțamū acelorū onorați cetitori, cari vorū binevoii a se abonā la fōia nōstrā de aici încolo, că avemū încă în rezervā numerī dela începutulū anului 1885 prin urmare potū sē aibā colecțiunea completā.

Mersulū trenurilor

pe linia Predealū-Budapesta și pe linia Teiușū-Aradū-Budapesta a calei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table of train schedules and fares for routes between Predeal, Budapest, Teiuș, and Arad, including train types and prices.

Nota: ōrele de nopțe suntū cele dintre liniile grōse.